

Venstre side

Over: Stor interesse for Fagerbergutvalget
Under, fra venstre: Nils Chr. Stenseth, med Tone Bleie, Universitetet i Trømsø i bakgrunnen; Tore Li, NHO; Christian Hambro i samtale med Per Kleppe

Denne siden

Tidligere forskningsminister Kristin Clemet kommenterer, Ole Didrik Lærum, Universitetet i Bergen, og Randi Søgner, Forskningsrådet, følger med.

oppfatning av hva som er hovedutfordringen i norsk forskning som et paradoks: Norge er blant de land som bevilger mest til forskning, men er samtidig blant de land som får minst innovasjon igjen for forskningsinnsatsen. Utvalget bør ifølge ham ha særlig oppmerksomhet på muligheten for å utvikle gode mål for forskningens bidrag til innovasjonseffekten og på spørsmålet om man i Norge tar i bruk de riktige virkemidler for å få til mer innovasjon. Han hadde også en visitt til universitetene og Handlingsromutvalgets analyse av deres situasjon da han hevdet at universitetenes problem ikke er at de får for lite penger, men at de ansetter for mange.

Så vel andre forberedte innlegg som en lang rekke innspill fra salen bekreftet inntrykket av at oppnevningen av utvalget, og dialogmøtet, blir oppfattet som en

anledning til å reise en debatt om et bredt spekter av grunnleggende spørsmål i norsk forskning og forskningspolitikk. Hambro rådet i den sammenheng utvalget til ikke å miste fokus på sin sentrale oppgave, som er å gi svar på om man har mål og informasjonssystemer som kan gi svar på de spørsmål som forskningsmeldingen har reist. «Utvalgets mandat er ikke å formulere en ny forskningspolitikk», påpekte han.

Men møtet viste at utvalget har startet sitt arbeid med åpenhet i så vel arbeidsform som tilnærming; det har ennå god tid på seg til å finne en mandatforståelse som treffer intensjonen og som hele utvalget kan stille seg bak.

“Norge er blant de land som bevilger mest til forskning, men er samtidig blant de land som får minst innovasjon igjen for forskningsinnsatsen.”

Innfør en grunnforskningsavgift

SIGNE KJELSTRUP,
professor, NTNU,
signe.kjelstrup@chem.ntnu.no

I de seneste årene har Norges forskningsråd gitt sin støtte til det utbredte syn i norsk forskersamfunn at det er altfor lite midler til fri grunnforskning. To nye internasjonale evalueringer av kjemi- og fysikkfagene støtter dette med store ord og bokstaver. Men politikernes respons på Forskningsrådets forslag om å øke denne budsjettposten har vært negativ; det siste året liksom årene før.

Norske politikere har vært villige til å øke midlene til forskning, men i det vesentlige til anvendte programmer. Klimaforliket var for eksempel flott og skapte nye programmer på området miljø og energi. Men hverken disse eller andre programmer har tatt høyde for grunnforskningen, til tross for at alle anvendte prosjekter må hente ideer og kompetanse fra grunnforskningsaktiviteter.

Når våre overordnede myndigheter ikke hører på Forskningsrådets råd, hva bør rådet da gjøre? En avgiftstenkning kan løse flere problemer: Fra hvert nyopprettede anvendte program settes ved oppstart 20 prosent av programmidlene til side til grunnforskning. Disse midlene utlyses til fri grunnforskning innenfor disipliner som er relevante for programmet. På den måten vil fortsatt produksjon av «såkorn» være garantert; det vil sørge for at det er generell kunnskap på området av betydning for nasjonen.

Tallet 20 prosent er ikke tatt ut av løse luften. Forsvarets forskningsinstitutt har gjennom mange tiår brukt denne faktoren for å sikre en grunnleggende aktivitet som kan sette standard for den øvrige. Det vellykkete forskningsprogrammet EXPOMAT i gamle NTNf brukte samme filosofi.

På denne måten vil en unngå at grunnforskningen alltid blir skviset i forhold til klart nyttige formål. Og vil kunne få grunnforskning som er dimensjonert i samsvar med de behov som satsingen på anvendte programmer er uttrykk for.